

BİLGİ TEKNOLOJİLERİNDEN YARARLANARAK BİREYSEL EMEKLİLİK SİGORTALARININ MÜŞTERİYE SUNUMUNDA ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR

¹Bahaddin Rüzgar
²Merve Kaleağası

ÖZET

İşletmeler ya da bireyler çeşitli nedenlerle mevcut risklerini teminat altına almak için sigorta yaptırırlar. Yapılan sigorta ile satın alınan teminat mevcut bir riskin ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Genel sigortalar kapsamında ele alınmalarına karşılık farklı bir boyut sergileyen bireysel emeklilik sigortaları, ülkemizde uygulanmaya başladığı 2003 yılından bu yana sigorta bilincinin geliştirilmesinde, gelecekte bireylerin sosyal yaşamlarını destekleyen bir katkının oluşturulmasında ve en önemlisi de ekonomiye düzenli ve uzun süreli kaynak sağlanmasında büyük etki sağlayacaktır. Bireyler gelecekte gelir düzeylerini koruyabilmek ya da belirli bir birikim oluşturmak gibi çeşitli nedenlerle bireysel emeklilik sigortası poliçesi satın alabilirler. Ancak ister poliçeyi satan temsilciler olsun, isterse poliçeyi satın alan müşteriler olsun ele alınan poliçenin sonuçlarını net olarak tamamen kavramamaktadırlar. Aslında poliçe teminatlarının bugün ne anlama geldiği yani bugünkü değerinin ne olduğu ve yaşamlarını nasıl etkileyeceği tam olarak anlatılamamaktadır. Diğer bir deyişle, bilgi teknolojilerinin etkin olarak yaşamımıza bu kadar girdiği günümüzde, bilgisayarların etkin kullanımı, uzaktan ve Internet destekli eğitim ile müşterilerin poliçe ile ilgili tüm sorunları ve poliçenin sağladığı getiriler bilgisayar ortamında müşteriye rahatlıkla gösterilebilir. Bunun yanında, Web sayfası tasarımları ile müşteriler sistem ve yatırımıyla ilgili tüm değerlendirmeleri rahatlıkla görebilirler. Bu maçla, bireysel emeklilik şirketlerinin web sayfaları incelenerek müşterisi olsun ya da olmasın kişilerin bireysel emeklilikle ilgili sorularını yanıtlayacak ve onların yatırımları ya da muhtemel yatırımları ile ilgili detaylı bilgi verecek şekilde düzenlenip düzenlenmediği araştırılmıştır. Ayrıca, bir bireysel emeklilik sigortasının müşteriye sağladığı avantajlar ve müşterinin gelecek için yaptığı yatırımın boyutları şirketler bazında eğitim teknolojilerinden yararlanarak incelenmiş ve müşteri ihtiyaçlarını temel alan bir çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel emeklilik, Simülasyon, e-bireysel , Uzaktan ve Internet destekli eğitim

I. GİRİŞ

Bireysel Emeklilik Sistemi, bireylerin yaşlılıklarında veya aktif çalışma yaşamlarının sonunda bir ek gelir sağlamaya yönelik, herkesin kendi birikimleri oranında gelir alacağı, kamunun gözetim ve denetiminde özel şirketler tarafından yapılan, gönüllü katılıma dayalı, kamu sosyal güvenlik sistemlerini tamamlayıcı bir emeklilik sistemidir. Bireysel Emeklilik Sistemi, gönüllü katılım esasına dayanmaktadır. İsteyen katılımcılar, belirli bir katkı payını, kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenecek emeklilik sözleşmesini imzalayarak sisteme dahil olur. Katılımcılar, aynı şirkette seçmiş olduğu plan içerisindeki fon dağılım oranlarını değiştirebilir (yılda 4 kez). Katılımcılar, aynı şirket planları arasında geçiş yapabilirler (yılda 1 kez). Katılımcılar, dilediği takdirde birikimlerini başka bir şirkete aktarabilirler (En son aktarım yaptığı tarihten itibaren en az 1 yıl sonra). Katkı payı ödemeye ara verebilirler. Emeklilik öncesi sistemden ayrılma hakkına sahiptirler. Katılımcıların vefatı halinde birikimleri lehtarına, lehtar belirtilmemiş ise kanuni mirasçılara ödenir. Katılımcılar, tasarruflarını şeffaf bir biçimde takip edebilirler. Emekliliğe hak kazandıktan sonra katılımcı tercihine göre birikimlerini **toplu para, aylık, 3 aylık, 6 aylık veya yıllık maaş ve kısmen toplu para, kısmen maaş** şeklinde alabilirler. Katılımcılar, istedikleri aylık katkı miktarını en az 10 yıl boyunca ödemek şartıyla, 56 yaşını doldurdıklarında emeklilik hakkını kazanır. Bireysel olarak, kendisinin ve yakınlarının geleceğine önem veren, ek bir güvence talep eden herkes bu sistemden yararlanabilir. Kurumsal alanda ise, insan kaynakları politikalarına önem veren, nitelikli iş gücünün motivasyonunu, dolayısı ile toplam performansını arttırmayı hedefleyen tüm kurumlar, bu sistemde kendileri için vergi avantajı da dahil çeşitli olanaklar bulacaklardır. Bu süre içinde katkı payları, oluşturulan emeklilik fonlarında ve değişik emeklilik planları içinde değerlendirilir. [1]

Bireysel emeklilik sisteminin temel özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür :

- i- Sistem, gönüllülük esasına göre işleyecek ve her kesimin katılımına açık olacaktır.
- ii- Tasarruflar, Hazine Müsteşarlığı'nın denetimine tabi olarak kurulacak emeklilik şirketleri tarafından, Sermaye Piyasası Kurulu mevzuatı çerçevesinde oluşturulacak emeklilik yatırım fonlarında değerlendirilecektir.
- iii- Emeklilik şirketleri en az 3 farklı risk ve getiri bileşimine sahip emeklilik yatırım fonu kuracak, bu şekilde bireylerin kendi risk ve gelir beklentilerine uygun yatırım tercihleri yapabilmelerine olanak tanınacaktır.
- iv- Yatırımların kamu borçlanma senetleri ve ters repo gibi sabit getirili yatırım araçlarının yanı sıra, hisse senedi gibi değişken getirili yatırım araçlarına da yönlendirilmesi mümkün olacaktır.

¹Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu, Aktüerya Bölümü, Göztepe Kampusu, 34722 Kadıköy, İstanbul. bruzgar@marmara.edu.tr

²Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu, Aktüerya Bölümü, Göztepe Kampusu, 34722 Kadıköy, İstanbul. mervos@yahoo.com

v- Emeklilik yatırım fonları, Sermaye Piyasası Kurulu'na tabi portföy yönetim şirketleri tarafından profesyonel portföy yönetim ilkeleri çerçevesinde yatırıma yönlendirilecektir. Birikimlerin asgari bir süre sonunda başka bir emeklilik yatırım fonuna ya da emeklilik şirketine aktarılması mümkün olacaktır.

vi- Emeklilik yatırım fonunun varlıkları, emeklilik şirketinin malvarlığından ayrı olarak Sermaye Piyasası Kurulu'nca uygun görülen merkezi bir saklama kuruluşunda saklanacaktır.

Bireysel Emeklilik Sistemi'nin hayata geçirilmesi ile birlikte; Gayri safi milli hasılda %5-10 düzeyinde bir birikim yaratılması, sosyal güvenliğin kapsamının genişlemesi ve katılanlara emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükselmesine katkıda bulunulması, reel sektöre kullanabileceği ilave kaynaklar yaratılması, bu yolla üretim ve istihdamda artış sağlanarak istikrarlı bir büyümenin gerçekleştirilmesi, para ve sermaye piyasalarına yeni kaynaklar sağlanarak piyasaların gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunulması, bu suretle kamu ve özel sektörün borç bulma imkanlarının kolaylaştırılması, hedeflenmektedir. Bireysel emeklilik sisteminde katkı payları ücretlilerde yıllık ücretin, serbest meslek mensuplarında ise yıllık gelirin %10'unu ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak üzere gelir vergisi matrahından indirilebilecektir. Bakanlar Kurulu % 10 olarak belirlenen oranı % 20'ye, asgari ücretin yıllık tutarını ise 2 katına kadar artırmaya yetkilidir. İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ilk paragrafta belirtilen % 10'luk sınırı aşmamak üzere doğrudan gider olarak yazılabilecektir. Emeklilik yatırım fonlarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden istisnadır. [2]

Türkiye'de 2003 yılında Bireysel Emekliliğin gündeme gelmesiyle birlikte mevcut şirketler arasında emeklilik şirketine dönüşüm için müracaat eden 6 şirkete izin verilmiştir. Bunlar; Ak Hayat, Ankara Hayat Sigorta, Yapı-Kredi Yaşam Sigorta, Garanti Hayat Sigorta, Commercial Union ve Hayat Sigorta dır. İkinci etapta ise Doğan Hayat Sigorta ve Anadolu Hayat Sigortanın başvuruları kabul edilmiştir. Şu anda 11 şirket bu alanda çalışmaktadır Bunlar; Ak Emeklilik, Anadolu Hayat Emeklilik, Ankara Emeklilik, Başak Emeklilik, Aviva Hayat Emeklilik, Doğan Emeklilik, Garanti Emeklilik, Koç-Allianz Emeklilik, Oyak Emeklilik, Vakıf Emeklilik ve Yapı Kredi Emeklilik şirketleridir. Bireysel emeklilik şirketlerinin 5 Ocak 2004'te genel durumu; sözleşme sayısı 17 bin 935, katılımcı sayısı 16 bin 368, toplam katkı payı 6.539.363 YTL ve Toplam yatırıma yönelen fon büyüklüğü 6.223.862 YTL olmasına rağmen, 27 Aralık 2004'teki genel durum ise, sözleşme sayısı 318 bin 405, katılımcı sayısı 305 bin 233, toplam katkı payı 271.751.083 YTL ve Toplam yatırıma yönelen fon büyüklüğü 260.620.252 YTL ulaşmıştır.[3]

1.1 EMEKLİLİK YATIRIM FONLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bireysel Emeklilik Sistemi'nde katılımcıların birikimleri, seçmiş oldukları emeklilik yatırım fonlarında değerlendirilir. Emeklilik yatırım fonu, katılımcıların ödediği katkı paylarının değerlendirilmesi amacıyla, emeklilik şirketi tarafından SPK mevzuatına göre katılımcılar adına kurulan bir fondur. Fon portföyünde nakit, vadeli ve vadesiz mevduat, hisse senetleri, repo işlemleri, borsa para piyasası işlemleri, yatırım fonu gibi kamuya ilan edilen diğer para ve sermaye piyasası araçları kullanılabilir. Para ve sermaye piyasası araçları, fon adına Takasbank'ta saklanacaktır. Diğer yatırım araçlarına ait varlıklar için, Takasbank'a gerekli bilgilerin aktarılması kaydıyla başka saklayıcıdan saklama hizmeti alınabilir. Ayrıca, Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 17 maddesi uyarınca fonun malvarlığı şirketin Kanun, emeklilik sözleşmesi, fon içtüzüğü ve ilgili diğer mevzuattan doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesi dışında hiçbir amaçla kullanılamaz. Fon malvarlığı rehnedilemez, teminat gösterilemez, üçüncü şahıslar tarafından haczedilemez ve iflas masasına dahil edilemez. Ancak tabii ki her yatırım gibi emeklilik fonları da riskler içerir. Bu getiriler riske karşı ayarlı olarak sıralanabilir. Yapılan beğenilme oranlarına göre her fona getirileri ve içerdikleri riskler hesaba katılarak yıldız tahsisi yapılabilir. Aylık, yılbaşından bu yana, yıllık, 2 yıllık, 3 yıllık ve fonun halka arzından bu yana (yıllık olarak) getiriler hesaplandıktan sonra standart sapma gibi risk belirleyici ölçütlerin kullanıldığı Sharpe oranı analizine ek olarak fonların devamlılığı ve tarihsel istikrarı da ölçülebilir. Tüm bu işlemler yerine herkesin anlayacağı bir biçimde her fona birden beşe kadar yıldız vererek beğenilme oranları bulunabilir. Fonların performans ölçümü; Fon birim fiyatlarındaki aylık % getiriyi ölçer. Ölçümler aylık, yılbaşından bu yana, yıllık, 2 yıllık, 3 yıllık ve fonun halka arzından bu yana (yıllık) olmak üzere TL ve Dolar bazında yapılır. Getiri hesaplarına vergi, masraf, vs. gibi etkenler dahil değildir. Baz alınan rakamlar ilân edilen birim fiyatlardır. Fonlardaki risk ölçümü ise; Performans ölçütleri bazında bir fonu sadece getirisi açısından değerlendirir ve fonun birim fiyatındaki oynamaların içerdiği riski yansıtmaz. Fonlar risk yönlerinden karşılaştırıldığında Standart Sapma ve Revize Edilmiş Sharpe Oranı kullanılmalıdır. Standart sapma değeri küçük olanın, diğerinden daha az dalgalanmaya maruz kaldığı söylenebilir. Sharpe Oranı ne kadar yüksekse, riske karşı düzeltilmiş performans da o kadar iyidir. Bir fonun net getirisi (performansı) ne kadar yüksek ve standart sapması (risk) ne kadar düşükse oranda o kadar yüksek olacaktır. Bu oran tek başına bir anlam ifade etmeyeceğinden diğer fonların Sharpe oranlarıyla karşılaştırıldığında göreceli performansları göz önüne çıkacaktır. (Ülkemizdeki risksiz faiz oranlarının yakın bir geçmişe kadar enflasyon oranının çok üzerinde gerçekleşmiş olmasından dolayı ortaya çıkacak negatif oranları azaltmak ve standartlık sağlamak amacıyla bu kolonda Sharpe Oranı'nın risksiz faiz oranı bölümü yerine DIE, TEF E rakamlarıyla ifade edilen enflasyon oranları kullanılmıştır. Bu elbette tartışılır bir yaklaşımdır. Ne var ki, aynı formülün her fon için aynı şekilde kullanılması hem standardizasyonu hem de karşılaştırma amaçlı devamlılığı sağlamaktadır.) Fon

değerlendirmede kullanılan diğer bir ölçütte devamlılık ölçümüdür. Beğenilme oranı hesaplarının devamlılık bölümünde iki unsur göz önüne alınmaktadır. *Ay Sayısı*, fon getirilerinin kaç aydır değerlendirilmeye alındığını gösterir. *Ortalamanın Üzerinde* kolonu ise, fon getirisinin bu ayların yüzde kaçında tüm fonların getiri ortalamasının üzerinde kalabildiğini gösterir. Getirisi ortalamanın üzerinde kalma yüzdesi yüksek olan fonlar beğenilme oranı için yüksek puan alırlar. Sadece iki aydır işleme açık olan bir fonun her iki ayda da ortalamanın üzerinde performans göstermiş olması (%100), 24 aydır işleme açık olup da ortalamanın üzerinde olma yüzdesi %75 olan bir fondan daha iyi gözükeceğinden dolayı, bu dengesizliği ortadan kaldırmak amacıyla ay sayısı düşük olan fonlar daha düşük not alırlar. Fon değerlendirmede tarihin önemli bir işlevi vardır. Bu kolonda son değerlendirme ayının son işlem günündeki fon birim fiyatlarıyla en son enflasyon oranları, TL/Dolar kuru ve XU100 Endeksi'nin değeri verilir. Emeklilik fonlarının performansını riske karşı düzeltilmiş bir şekilde karşılaştırmak amacıyla, fonların geçmiş performansları baz alınarak her fona 1 ilâ 5 arasında yıldız beğenilme oranı tahsis edilmektedir. ★★★★★ fonlar, hem getiri hem de risk açısından en cazip fonlardır. Yıldız atamada aşağıdaki beş kategori sıralamasında ilk %20'ye giren fonlara 5, ilk %20 ile %40 arasında kalanlara 4, %40 - %60 arasındakilere 3, %60 - %80 arasındakilere 2, %80-%100 arasında kalanlara da 1 yıldız verilir. Daha sonra her kategori için; Performans (Getiri) %10, Ay Sayısı %15, Ortalamanın Üzerinde %20, Standart Sapma %10, Sharpe Oranı %20 ve İç Verim Oranı %25 ağırlıklarına göre puanları verilip toplanır ve nihai sonuca ulaşılır. Bu beğenilme oranı, bir tek riske karşı düzeltilmiş getirileri karşılaştıran Sharpe Oranı ile de yapılabilir. Bu oran, devamlılık gibi önemli bir unsur ölçmediğinden değerlendirmeye Ortalamanın Üzerinde ve Ay Sayısı kategorileri de katılmıştır. Standart Sapma ve Performans ölçümlerinin de Sharpe Oranına ek olarak az da olsa tekrar hesaba katılması ise yatırımcıların risk iştahlarının değişkenlik göstermesidir (kimi yatırımcılar riske az ağırlık tanıyarak yüksek getirili yatırım fonlarını, kimileri de son derece muhafazakâr fon yöneticilerini tercih ederler).[4]

Tablo 1. Bazı Emeklilik fonlarının beğenilme oranlarına göre değerlendirilmesi [4]

R A T I N G	persembecom birer bilgi fırsat	RATINGS	TARİH 31/12/2004	PERFORMANS ÖLÇÜMÜ																
				Aylık		Yılbaşından bu yana		Yıllık		İç Verim Oranı		Başlangıcından bu yana (yıllık)		Fon İşletim Gideri (yıllık)						
				TL	\$	TL	\$	TL	\$	Yıllık	Baştan	TL	\$	TL						
	AYLIK TEFE		0.13%	0.13%																
	YILBAŞINDAN BU YANA TEFE		13.84%	13.84%		13.84%														
	YILLIK TEFE		13.84%	13.84%		13.84%														
	XU100		1.3472	1.3472		1.3472														
	TÜM FONLARIN ORTALAMASI		24.972	24.972		24.972														
★★★★★	AK BÜYÜME ESNEK	0.013977	5.75%	12.85%	27.16%	32.58%	27.16%	32.58%	4.20%	3.56%	33.37%	30.72%	2.74%							
★★★★★	AK GELİR KAMU BORÇ	0.014396	4.92%	11.97%	34.93%	40.69%	34.93%	40.69%	4.95%	3.92%	36.89%	34.16%	2.74%							
★★★★★	AK GELİR KAMU BORÇ USD	0.009792	-3.70%	2.77%	2.64%	7.02%	2.64%	7.02%	0.61%	0.26%	-1.84%	-5.24%	1.83%							
★★★★★	AK GELİR KARMA BORÇ EURO	0.011192	-1.87%	4.72%	10.60%	15.32%	10.60%	15.32%	2.11%	1.28%	10.56%	6.68%	1.83%							
★★★★★	AK GELİR ULUSLARARASI KARMA	0.010066	-3.03%	3.48%	0.69%	4.99%	0.69%	4.99%	0.73%	0.41%	0.55%	-1.36%	1.83%							
★★★★★	AK İHTİSASLAŞMIŞ İMKB 30	0.016038	9.21%	16.54%	31.50%	37.11%	31.50%	37.11%	7.11%	5.33%	50.66%	47.62%	2.74%							
★★★★★	AK PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.012644	1.42%	8.23%	22.27%	27.49%	22.27%	27.49%	3.34%	2.71%	22.19%	19.79%	2.19%							
★★★★★	ANADOLU BÜYÜME ESNEK	0.015854	5.47%	12.55%	33.15%	38.83%	33.15%	38.83%	4.88%	5.09%	48.34%	45.41%	2.59%							
★★★★★	ANADOLU BÜYÜME HİSSE	0.018302	9.67%	17.04%	23.15%	28.41%	23.15%	28.41%	4.67%	8.27%	68.56%	65.17%	2.59%							
★★★★★	ANADOLU BÜYÜME ULUSLARARASI KARMA	0.011361	-1.44%	5.18%	9.82%	14.51%	9.82%	14.51%	1.24%	1.80%	11.24%	9.14%	2.01%							
★★★★★	ANADOLU ESNEK	0.014551	5.27%	12.35%	21.91%	27.11%	21.91%	27.11%	3.93%	4.41%	37.58%	34.89%	2.59%							
★★★★★	ANADOLU GELİR ESNEK	0.014260	2.38%	9.26%	27.78%	33.23%	27.78%	33.23%	4.13%	4.16%	35.18%	32.54%	2.59%							
★★★★★	ANADOLU GELİR KAMU BORÇ	0.015711	4.00%	10.98%	34.17%	39.89%	34.17%	39.89%	5.07%	5.35%	47.16%	44.26%	2.59%							
★★★★★	ANADOLU GELİR KARMA BORÇ DOLAR	0.011509	-2.65%	3.89%	5.43%	9.93%	5.43%	9.93%	0.89%	2.21%	12.46%	10.33%	2.01%							
★★★★★	ANADOLU GELİR KARMA BORÇ EURO	0.012783	-1.66%	4.94%	10.00%	14.69%	10.00%	14.69%	1.94%	3.74%	22.98%	20.62%	2.01%							
★★★★★	ANADOLU GRUP BÜYÜME HİSSE	0.011296	8.20%	15.47%							2.42%	16.89%	6.22%	1.46%						
★★★★★	ANADOLU GRUP GELİR ESNEK	0.012100	1.87%	8.71%							3.19%	27.38%	15.94%	1.46%						
★★★★★	ANADOLU GRUP GELİR KAMU BORÇ	0.012419	3.71%	10.67%							3.48%	31.53%	19.80%	1.46%						
★★★★★	ANADOLU GRUP GELİR KARMA BORÇ	0.011298	-1.75%	4.85%							3.12%	16.92%	6.24%	1.46%						
★★★★★	ANADOLU PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.012929	1.32%	8.13%	20.01%	25.13%	20.01%	25.13%	3.03%	3.05%	24.19%	21.80%	2.01%							
★★★★★	ANKARA DENGELİ	0.013705	4.91%	11.96%	21.60%	26.78%	21.60%	26.78%	4.36%	4.43%	36.26%	38.47%	2.00%							
★★★★★	ANKARA GELİR HİSSE	0.014898	9.61%	16.97%	24.53%	29.85%	24.53%	29.85%	5.47%	5.20%	47.93%	50.34%	1.60%							
★★★★★	ANKARA GELİR KAMU BORÇ	0.014089	2.87%	9.78%	31.91%	37.54%	31.91%	37.54%	4.98%	4.78%	41.00%	47.48%	2.10%							
★★★★★	ANKARA GELİR ULUSLARARASI BORÇ	0.009367	-5.05%	1.33%	-6.61%	-2.62%	-6.61%	-2.62%	-0.17%	0.03%	-6.35%	-2.04%	2.20%							
★★★★★	ANKARA PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.012197	1.34%	8.14%	18.14%	23.18%	18.14%	23.18%	2.81%	2.77%	22.03%	27.64%	2.20%							
★★★★★	AVİVA DENGELİ	0.012658	4.69%	11.72%	17.65%	22.67%	17.65%	22.67%	3.30%	2.96%	26.44%	32.64%	2.74%							
★★★★★	AVİVA ESNEK	0.013001	5.21%	12.28%	20.71%	25.87%	20.71%	25.87%	3.61%	3.27%	29.85%	36.22%	2.74%							

Tablo 1. de bir bölümü verilen karşılaştırmalar mevcut emeklilik fonlarını tek bir sepette değerlendirmektedir. Emeklilik fonları günümüzde GELİR AMAÇLI, BÜYÜME, PARA PİYASASI, İHTİSAS ve DİĞER olarak kategorize edilmekte, be her kategorinin altında da Kamu Borçlanma Fonları, Esnek Fonlar, Hisse Fonları gibi alt sınıflandırmalar bulunmaktadır. Burada fon kategorisine göre beğenilme oranı yapılmamış, sadece her türün en iyi beğenilme oranı alan fonları ayrı tablolarda sıralanmıştır. Bu fonlar istenildiği takdirde fon yöneticisinin belirlediği benchmark'a göre de değerlendirilebilir. Burada değerlendirme tüm bir sepet olarak yapıldığından karşılaştırmalar diğer fonların getiri ve risk değerleri ile, enflasyon ve İMKB performans oranlarıdır. Beğenilme oranlarının bu tarz hesaplanması bütünüyle bu analistin kişisel tercihidir ve nihai ve mutlak bir değer taşımaz. Bu tür beğenilme oranları farklı yöntemler kullanılarak farklı şekil ve tarzlarda yapılabilir. Her ne kadar bir fonun başarısı, fon yöneticisinin performansının direkt sonucu olsa da, bu beğenilme oranları fon yöneticisini değil fonun performansını karşılaştırmaktadır. Hesaplar tarihi verileri baz aldığından, yönetim değişikliklerini yansıtmadığı gibi yöneticilerin yeteneklerini de ölçmez. Bu analist, bir fon yöneticisini, portföyünü veya yatırım stratejisini beğenip beğenmediğinden veya bir fonun değerinin artıp artmayacağına inandığından dolayı bir fonun beğenilme oranını değiştiremez. Beğenilme oranı bu analistin görüşlerine göre değil, bütünüyle geçmiş performansın matematik ve istatistiksel ölçümlerini baz alan

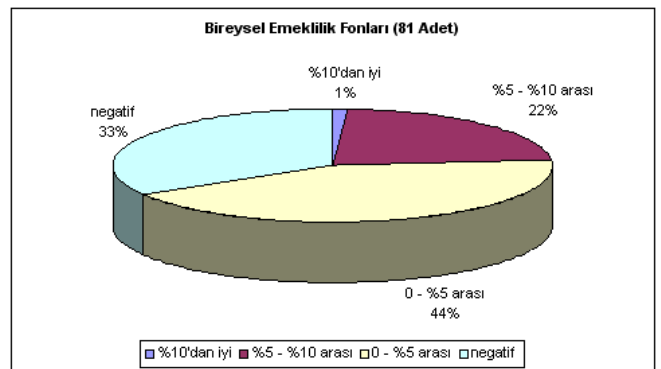
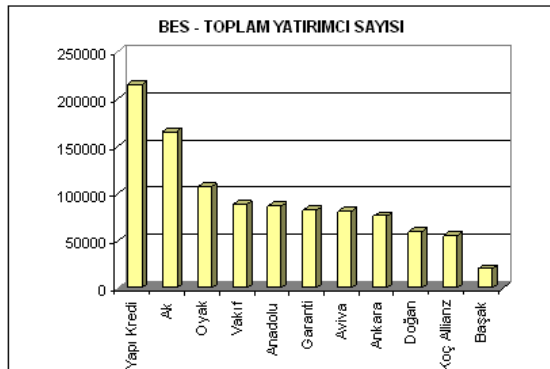
hesaplamalarla yapılmaktadır. Aralık 2004 sonu itibariyle performans karşılaştırılması yapıldığında ortaya çıkan ilk tablo şu şekildedir.

Tablo 2. Sharpe oranı, standart sapma ve devamlılık ölçümünde En iyi 10 şirket[4]

RİSK AYARLI PERFORMANS ÖLÇÜMÜ			RİSK ÖLÇÜMÜ			DEVAMLILIK ÖLÇÜMÜ			
REVİZE EDİLMİŞ SHARPE ORANINA GÖRE İLK 10			STANDART SAPMA			GRUP ORTALAMASININ ÜZERİNDE OLDUĞU AYLARIN YÜZDESİ ***			
1	VAKIF PARA PİYASASI LİKİT - KAMU	7.17	1	YK PARA PİYASASI EMANET LİKİT KARMA	0.14%	1	86%	KOÇ GELİR KAMU BORÇ	(16)
2	YK PARA PİYASASI EMANET LİKİT KARMA	6.33	2	VAKIF PARA PİYASASI LİKİT - KAMU	0.15%	2	85%	VAKIF ESNEK	(15)
3	ANADOLU PARA PİYASASI LİKİT KAMU	5.44	3	ANADOLU PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.22%	3	77%	ANKARA GELİR KAMU BORÇ	(15)
4	BAŞAK LİKİT KAMU	4.75	4	DOĞAN PARA PİYASASI EMANET LİKİT - KARMA	0.28%	4	77%	BAŞAK BÜYÜME HİSSE	(15)
5	ANADOLU GELİR ESNEK	4.20	5	YK PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.28%	5	77%	BAŞAK ESNEK	(15)
6	YK PARA PİYASASI LİKİT KAMU	4.04	6	DOĞAN PARA PİYASASI LİKİT KAMU	0.32%	6	77%	DOĞAN GELİR KAMU BORÇ	(15)
7	DOĞAN GELİR KAMU BORÇ	3.78	7	OYAK LİKİT	0.34%	7	73%	AK BÜYÜME ESNEK	(17)
8	OYAK LİKİT	3.63	8	GARANTİ LİKİT KAMU	0.35%	8	73%	ANADOLU BÜYÜME ESNEK	(17)
9	YK GELİR KAMU BORÇ	3.50	9	BAŞAK LİKİT KAMU	0.37%	9	69%	ANKARA DENGELİ	(15)
10	GARANTİ LİKİT KAMU	3.47	10	AVİVA KAMU LİKİT	0.38%	10	67%	AK GELİR KAMU BORÇ	(17)

*** Parantez içindeki rakamlar değerlendirmeye alınan ay sayısını gösterir. Dolayısıyla sıralamada daha uzun süre işleme açık olmuş olan fonların tuttuğu yüzdelere daha fazla ağırlık verilmelidir. Sadece 1 aydır halka açık olan bir fonun %100 tutmuş olması bu anlamda önemini yitirmektedir.

Görüldüğü gibi hesaplanması bu kadar karmaşık ve zahmetli olan bir sistemin bir ortalama katılımcıya anlatılması da bir hayli zor görünmektedir. Ancak bilgisayar teknolojisi sayesinde her hesaplama kompleks işlemler gerektirmesine rağmen oldukça basit bir boyuta indirgenebilir. Piyasada işlem gören 81 fonun Aralık 2004 ayı getiri dağılımı incelendiğinde Şekil 1 kaşımıza çıkacaktır. Bireysel Emeklilik Fonları'nın portföy değerleri Kasım 2004 ayına göre % 20,47 artarak 298 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Bireysel emeklilik fonlarındaki Toplam yatırımcı sayısı da % 9,94 artarak 1040262 olmuştur: Aralık 2004 ayı zarfında en iyi getiriye sahip fonla, en kötüsü getiriye sahip fon arasındaki fark % 15.18 olmuştur. ARALIK ayında TL dolar karşısında % 6,29 değer kazanırken İMKB de % 11,06 yükselmiştir. TEFE % 0,13 olarak gerçekleşmiş ve ilk halka arzların 17 ay önce başladığı emeklilik fonlarının halka arzdan bu yana performanslarına bakıldığında ortalama olarak % 28,59 değer kazancı olduğu görülmüştür (yıllık bazda). Ancak, bu oranlardan (azami % 8) yönetim giderlerinin çıkarılması gerekmektedir. Enflasyon (TEFE) son 17 ayda % 16,98 olarak gerçekleştiği ve İMKB'nin bu 17 ay zarfında % 136,21 kazanç sağladığı gözden uzak tutulmamalıdır. Volatilite göstergesi olan standart sapmalara baktığımızda, İMKB100 Endeksi'nin oynaklığının son 17 ayda % 9,97 olduğunu gözlenirken bu oranın bireysel emeklilik fonlarında sadece % 2,91'de kaldığını görülmüştür.

Şekil 1. Bireysel emeklilik fonlarının yatırımcı ve % olarak getiri durumları[4]

II. ARAŞTIRMANIN AMACI

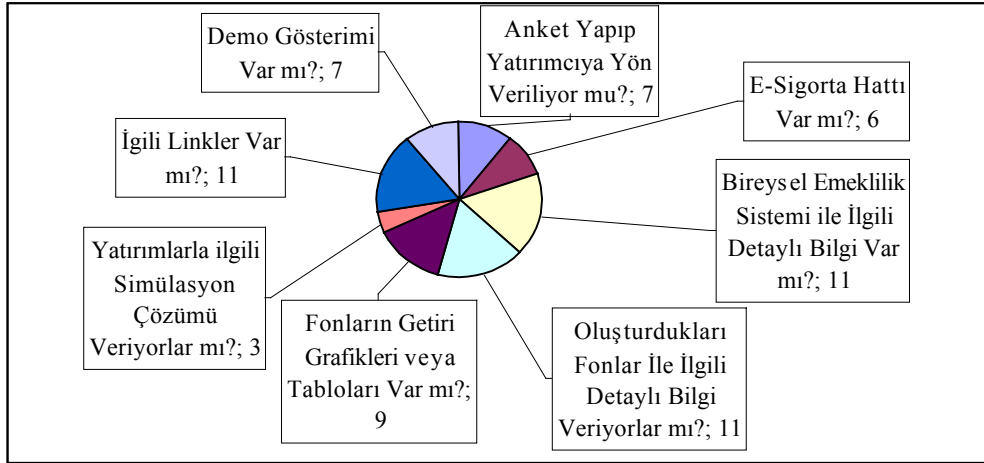
Bireysel emeklilik fonlarının ve bireysel emeklilik müşterilerinin durumunu incelemektir. Araştırma genel olarak iki bölüm üzerine odaklanmıştır. Bunlardan birincisi bireysel emeklilik fonlarının durumunun incelenmesi, ikincisi ise bireysel emeklilik müşterilerinin bilgilendirme yeterliliklerinin incelenmesidir. Şirketler bilgi teknolojilerini etkin olarak kullanarak, uzaktan ve internet destekli eğitim ile müşterilerin poliçe ile ilgili tüm sorunlarını ve poliçenin sağladığı getirileri bilgisayar ortamında müşteriye rahatlıkla gösterilebilme yeterliliğine sahiptirler. Bu yeterliliklerin etkin kullanılıp kullanılmadığı da araştırmanın amacı kapsamındadır.

III. YÖNTEM

Araştırma, Ekim 2003 ten itibaren uygulanmaya başlanan bireysel emeklilik sisteminin müşteriye sunumunda yeterli çalışmaların yapıp yapılmadığını ve teknolojinin olanaklarının etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını incelemek için yapılmıştır. Bireysel emeklilik sistemi sağladığı büyük ivme ile gelecekte ekonominin ve bireylerin vazgeçilmezlerinden biri olacak sektördür. Bu amaçla hem yatırımcılara hem de bireylere çok detaylı bir şekilde anlatılarak sistemin yerleşmesi kısa zamanda gerçekleşebilir. Bilgisayar ve internet teknolojisi bu konuda eşsiz bir avantaja sahiptir. Poliçe pazarlayanlar veya şirketler hazırlayacakları müşteri odaklı veya müşterinin mevcut sosyal, siyasal veya ekonomik yapısına uygun (kısaca müşteriye iyi tahlil eden) araştırma anketleri ile daha rahat ilişkiler geliştirebilirler. Kişiyi tanıma profilleri, kişinin beklentilerini ortaya çıkaracağı için poliçenin yapısal boyutunun oluşturulmasına olanak sağlayacaktır. Bu işlemler ister bilgisayar yardımı ile anında yapılsın isterse web tabanlı tasarımlar sayesinde yapılsın müşteriye sisteme katmada etkin bir rol oynayacaktır. Çalışmada, Bireysel Emeklilik Sistemine tabii 11 şirket web sayfaları bazında müşterilere hangi hizmetleri verdikleri açısından da incelenmiş ve belirlenen 8 konuda hizmet aktiviteleri araştırılmıştır.

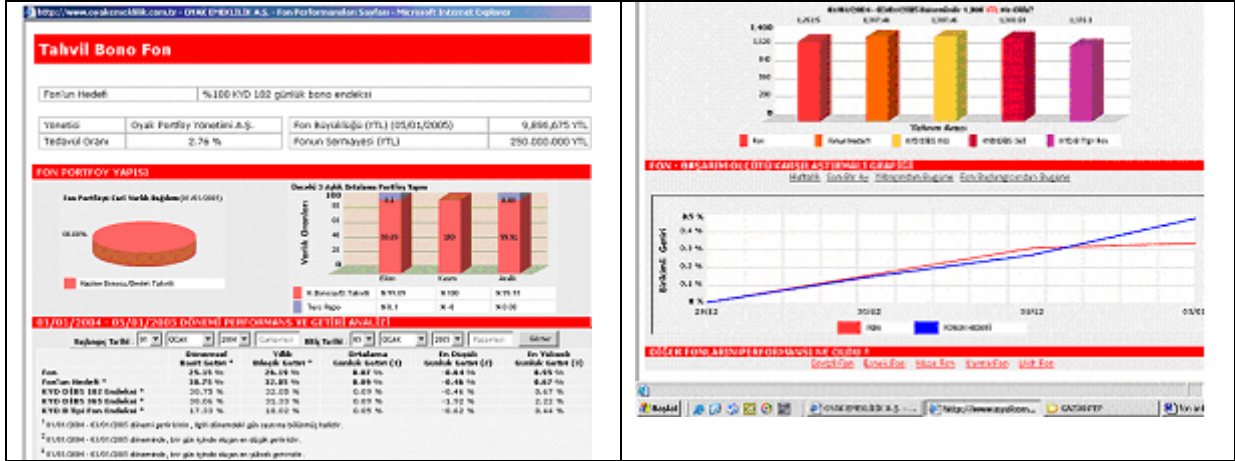
IV. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Yapılan çalışmada 11 Bireysel Emeklilik şirketi, **Anket Yapıp Yatırımcıya Yön Veriliyor mu?, E-Sigorta Hattı Var mı?, Bireysel Emeklilik Sistemi ile İlgili Detaylı Bilgi Var mı?, Oluşturdukları Fonlar İle İlgili Detaylı Bilgi Veriyorlar mı?, Fonların Getiri Grafikleri veya Tabloları Var mı?, Yatırımlarla İlgili Simülasyon Çözümü Veriyorlar mı?, İlgili Linkler Var mı? ve Demo Gösterimi Var mı?** konuları başlığı altında web sayfaları incelenmiştir.

Şekil 2. Bireysel emeklilik şirketlerinin web sayfalarının incelenmesi

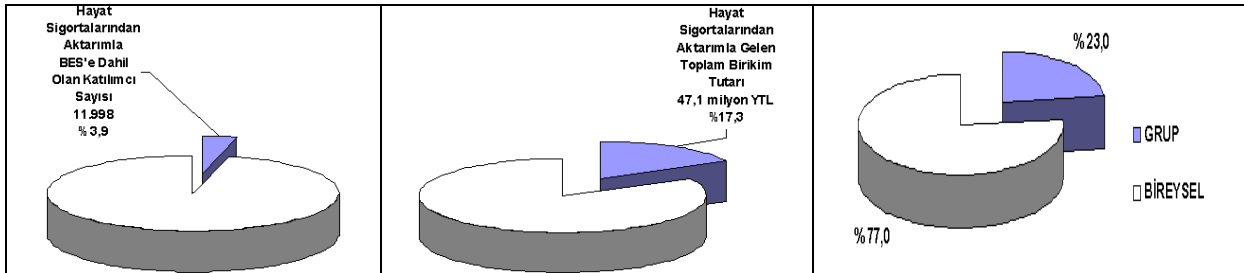
Bireysel emeklilik şirketlerinin tümünün web sayfası vardır ve oldukça detaylıdır. Ancak araştırmanın konusunu oluşturan müşterilerin ikna edilmesi ve istemlerine göre hareket edilmesi noktasında bazı eksikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle bireysel emeklilik sistemiyle ilgili kafasında soruları olan bir kişi tüm sitelerden fazlasıyla bilgi bulabilirken, yatırımlarının gelecekte ne olacağı hakkında çözümsel bilgiye ihtiyaç duyduğunda çok az siteden bilgi elde edebilmektedir. Bazı şirketler bireysel emeklilikle hizmet sunarlarken öncelikle müşteriye tanıma, beklentilerini belirleme, yatırım düşüncelerini öğrenme, ücretlerinden ne kadar birikim yapabilme vb. gibi davranış eğilimlerini belirlemeye çalışmaktadırlar. EK1-A ve EK1-B de verilen iki örnek, iki şirketlerin müşteri tanıma ile ilgili online olarak düzenledikleri ve herkesin serbestçe girip kendine test edebileceği anketlerdir. Bu serbest anketler müşterilerin kendi beklentileri açısından oldukça yararlı hizmetlerdir. Bireysel emeklilik sisteminden yararlananlar olsun, ya da oluşturulan 81 adet fona yatırım yapan yatırımcılar olsun, fonların detaylı incelemesini görmeleri sistem için oldukça yararlı olacaktır. Şekil 3. bir şirkete ait tahvil bono fonunun yapısını hem içeriksel hem de grafiksel olarak detaylı bir şekilde içermektedir. EK 2 de başka bir şirkete ait fonların içerikleri detaylı bir şekilde görülmektedir. Bu içeriksel bilgilendirme hem bireysel emeklilik müşterisine hem de yatırımcıya fonun kullanımı ile ilgili oldukça yararlı fayda sağlamaktadır.

Şekil 3. Bir şirkete ait tahvil bono fonun ayrıntılı bilgileri[7]

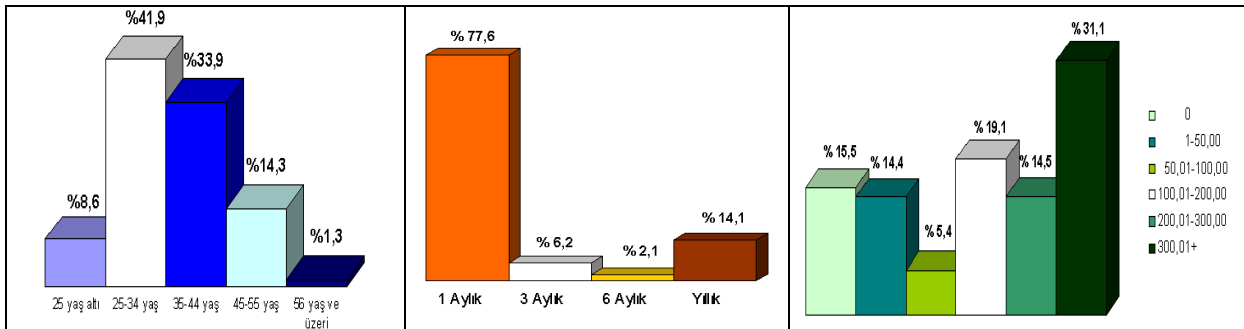
Bazı şirketler yatırım eğilimlerine göre bireysel emeklilik teklifleri hazırlayarak müşterilerini İnternet teknolojisinin sağladığı olanaklardan yararlanarak ikna etmeye çalışmaktadırlar. EK 3-A ve EK 3-B de bir şirkete ait muhtemel bir müşterinin bazı sorulara yanıt verilmesi durumunda yatırımının ve gelecekteki yapısının ne olacağını incelemektedirler. Bir fona yatırım yapmadan önce ister yatırımcılar olsun isterse bireysel emeklilik müşterileri olsun fon hakkında mümkün olduğunca fazla bilgi toplanması gerekir. Bu bilgiler; Sürekli Bilgilendirme Formları, Fon Tanıtım Formları, İç Tüzükler, İzahnameler, Portföy Yöneticisi Hakkında Bilgiler, Fon İşletim Giderleri Oranları, Fon İçerikleri, Portföy Değerleri, Katılımcı Bilgileri, Aylık Bültenler, Yasal Düzenlemeler, Bireysel Emeklilik Sistemini Tanıtıcı Bilgilerdir. Yatırımcılar sistemle ilgili bilgilendirmeler için Sermaye Piyasası Kurulu'nun (<http://www.spk.gov.tr>), Bireysel Emeklilik Gözetim Merkezinin (<http://www.egm.org.tr/BESgostergeler.htm>), bireysel emeklilik sitesinin (<http://www.bireyselemlilik.gov.tr>) ve hazinenin (<http://www.hazine.gov.tr>) web sitelerini ziyaret etmeli ve gerekli bilgileri edinmelidirler.

Emeklilik Gözetim Merkezi güncel olarak sistem hakkında detaylı bilgi vermektedir.

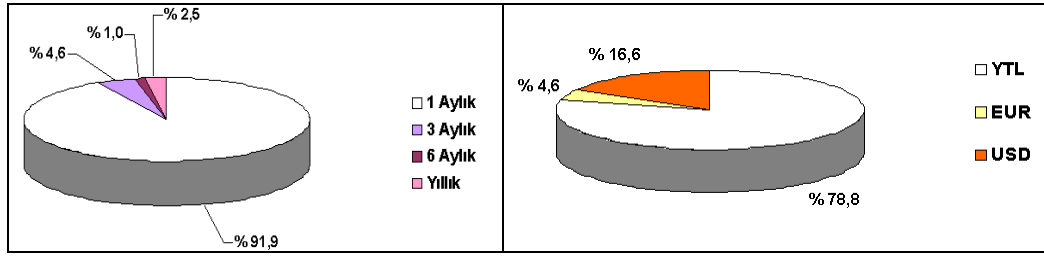

Şekil 4. Fona yönlendirilmiş sözleşmeler ve sözleşmelerin bireysel / grup dağılımı [3]

Hayat Sigortalarından Aktarımla BES'e Dahil Olan Katılımcı Sayısı : 11998, Hayat Sigortalarından Mevcut BES Sözleşmesine Aktarım Yapan Katılımcı Sayısı : 1086 ve Hayat Sigortalarından Aktarımla Gelen Toplam Birikim Tutarı : 47,1 milyon YTL olmuştur. Eğitim durumlarına göre toplam 13896 aracıdan 10499 aracı üniversite ve üstü iken 3397 aracı lise mezundur.[3]

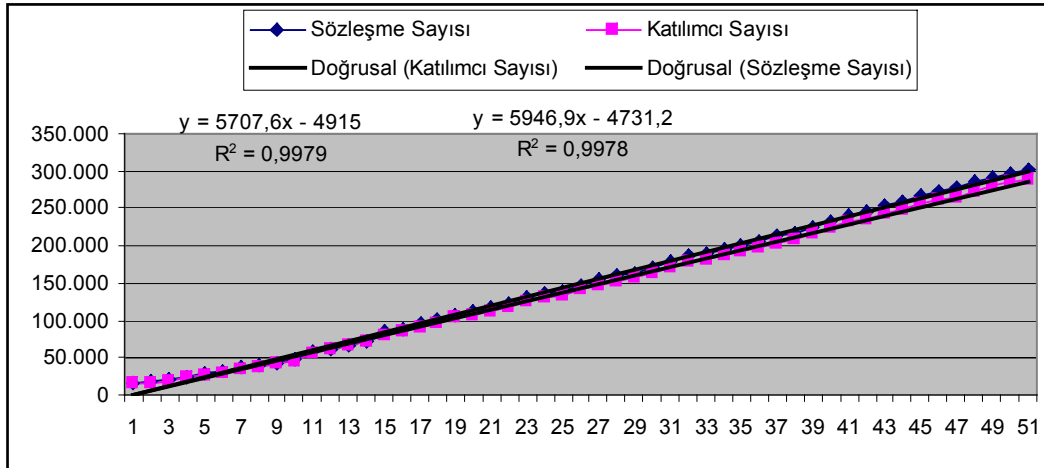

Şekil 5. Katılımcı yaş dağılımı, toplam katkı payının tercih edilen ödeme periyoduna göre dağılımı ve tahakkuk eden giriş aidatına göre sözleşme dağılımı (YTL)[3]

Şekil 6. Sözleşme sayısının tercih edilen ödeme periyoduna göre dağılımı ve para birimine göre sözleşme dağılımı[3]

Bireysel emeklilik fonları çok kısa bir geçmişe sahip olmalarına karşın 2004 yılı sonu itibari ile, sözleşme sayısı 318 bin 405, katılımcı sayısı 305 bin 233, toplam katkı payı 271.751.083 YTL ve Toplam yatırıma yönelen fon büyüklüğü 260.620.252 YTL ulaşmıştır. Bu kısa geçmişe rağmen oldukça hızlı bir büyüme göstermektedir. Katılımların % 96'sı yatırımlara yönelmiştir. Bu ise ekonomi için bir ivme oluşturacağına göstergesidir. Sözleşme ve katılımcı sayıları için EXCEL ve SPSS ile yapılan regresyon tahminlerinde model denklemleri sözleşme sayıları için sırasıyla EXCEL ile $y = 5946,9 * x - 4731,2$ ve $R^2 = 0,9978$ ve SPSS ile $y = 5975,4 * x - 5239,8$ ve $R^2 = 0,9978$ bulunmuştur. Benzer şekilde katılımcı sayısı için sırasıyla EXCEL ile $y = 5707,6 * x - 4915$ ve $R^2 = 0,9979$ ve SPSS ile $y = 5734,8 * x - 5400,3$ ve $R^2 = 0,998$ bulunmuştur. Modellerdeki yüksek eğim gelecek haftalarda sözleşme sayılarında ve katılımcı sayılarına yüksek artışlar olacağını göstermektedir. Bu artış oranı devam ederse sözleşme sayıları 2005 yılı sonunda 380 bin, 2006 yılı sonunda da 460 bine ulaşacaktır.

Şekil 7. Bireysel emeklilik şirketlerinin sözleşme sayılarına ve katılımcı sayılarına göre durumları ile bu doğruları karakterize eden yaklaşık model doğruları

SPSS paket programı ile yapılan lineer regresyon analizinde; hafta sayısı ile sözleşme sayıları arasındaki doğrusal ilişki aşağıdaki Tablo 3 te ve hafta sayısı ile katılımcı sayıları arasındaki doğrusal ilişki aşağıdaki Tablo 4 te gösterilmiştir.

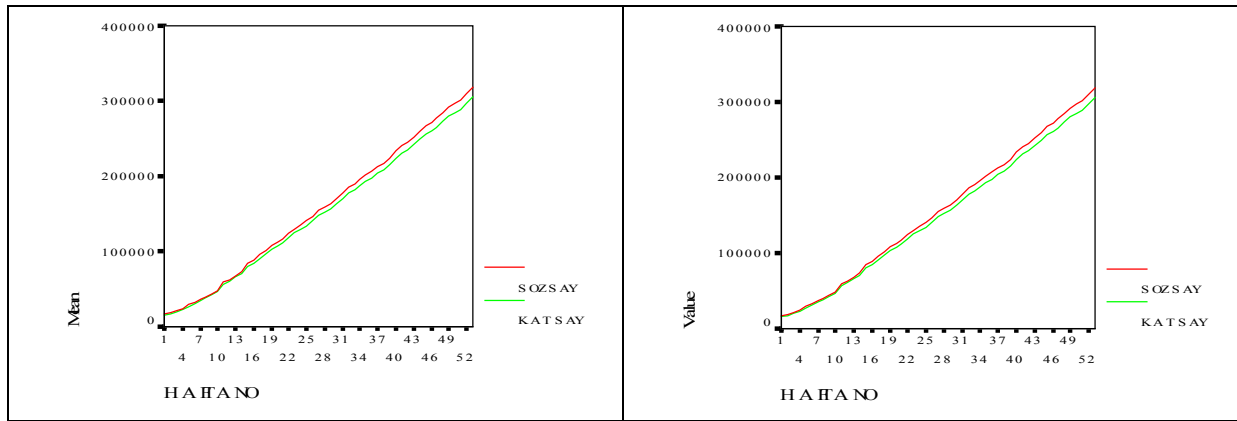
Tablo 3. Sözleşme sayıları ile Hafta sayısı arasındaki doğrusal regresyon analizi

Standard Error	4330,70575	Adjusted R Square	,99780	Multiple R	,99892	R Square	,99784
Analysis of Variance							
	DF	Sum of Squares	Mean Square				
Regression	1	442819572511,2	442819572511,2				
Residuals	51	956505624,9	18755012,3				
F =	23610,73224	Signif F =	,0000				
----- Variables in the Equation -----							
Variable	B	SE B	Beta	T	Sig T		
HAFTANO	5975,407676	38,887750	,998922	153,658	,0000		
(Constant)	-5239,818578	1206,774032		-4,342	,0001		

Tablo 4. Katılımcı sayıları ile Hafta sayısı arasındaki doğrusal regresyon analizi

Standard Error	4034,44865	Adjusted R Square	,99793	Multiple R	,99898	R Square	,99797
Analysis of Variance							
	DF	Sum of Squares	Mean Square				
Regression	1	407880174124,8	407880174124,8				
Residuals	51	830115570,5	16276775,9				
F =	25059,02746	Signif F =	,0000				
----- Variables in the Equation -----							
Variable	B	SE B	Beta	T	Sig T		
HAFTANO	5734,828495	36,227497	,998984	158,300	,0000		
(Constant)	-5400,256168	1124,220427		-4,804	,0000		

Sözleşme sayıları ile katılımcı sayıları arasındaki ilişkiye bakıldığında Korelasyon katsayısı 1 (Correlations Marked correlations are significant at $p < ,05000$ N=53 (Casewise deletion of missing data) $r=1$) çıkmıştır. Bu ilişkiler bireysel emeklilik sözleşmesi yaptıran müşterilerin büyük çoğunluğunun katılımcılar olarak ortaya çıktıklarını göstermektedir.

Şekil 8. Sözleşme sayıları ile katılımcı sayılarının ortalama ve gerçek değerlere göre karşılaştırılması

Sonuç olarak kısa bir süre önce başlamasına rağmen bireysel emeklilik sistemi ve oluşturduğu yatırım fonları ekonomi için önemli bir kaynak olmaya adaydır. Yapılan sözleşmelerin büyük bölümü (% 96) yatırıma yönelmiştir. Bireysel emeklilik sisteminin bireylere getireceği faydalar tam olarak ortaya çıkmamış olsa da ekonominin düzenli bir yapıya kavuşması ile daha da olumlu bir yapıya kavuşacaktır. Bireysel emeklilik şirketleri müşterileri ikna çalışmalarında gelecek ile ilgili simülasyonların yapılması katılımı daha da arttıracaktır. Devlet destekli sosyal güvenlik sisteminin diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de büyük açık vermesi, bu sisteme gereken ihtiyaç boyutunda da vazgeçilmezlerden biridir. O halde gelecekte sosyal ve ekonomik refahın sürdürülebilmesi için sistemin oluşması mutlak gereklidir.

KAYNAKLAR

- [1]. http://www.akemeklilik.com.tr/bes/genel_bilgiler.asp
- [2]. http://www.spk.gov.tr/kyd/yf/eyf/tanitici_bilgiler.html
- [3]. <http://www.egm.org.tr/BESgostergeler.htm>
- [4]. <http://www.persembe.com>
- [5]. <http://www.garantiemeklilik.com.tr>
- [6]. <http://www.basakemeklilik.com.tr/Demowebtabanlı/xmldosya/sonuclar.xml?x=20051503821125>
- [7]. <http://www.oyakemeklilik.com.tr/>
- [8]. <http://www.e-emeklilik.com/KRGProfili/>
- [9]. http://www.kocportfoy.com.tr/emeklilik_anketi.asp
- [10]. <http://www.anadoluhayat.com.tr/esigorta/index.asp>
- [11]. <http://www.ankaraemeklilik.com.tr/>
- [12]. <http://www.doganemeklilik.com.tr/>
- [13]. <http://www.kocallianz.com.tr/>
- [14]. <http://www.vakifemeklilik.com.tr/>
- [15]. <http://www.ykyasam.com/>
- [16]. <http://www.cuhayat.com.tr/pls/cuwebgw/main.home>
- [17]. <http://www.bireyselemeklilik.gov.tr>
- [18]. <http://www.hazine.gov.tr>

EK 1. Bireysel Emeklilik Şirketlerinin müşterilerin eğilimlerini belirlemek için yaptıkları online örnek anket formu

Emeklilik Fonu Önerileri

Aşağıdaki "Emeklilik Fonu Anketi", sizin için en uygun emeklilik planını ve fonlarını belirlemek için hazırlanmıştır. Lütfen sizin risk getiri anlayışınızı en uygun tanımlayan cevapları seçiniz.

Doğum Tarihiniz : / /

1. Aşağıdakilerden hangisi yatırım araçları hakkındaki bilginizi en iyi tanımlar?

- Uzman;** Finans ve sermaye piyasaları sürekli takip ediyorum. Bu konuda derin bir bilgiye sahibim ve farklı menkul değerlerde yoğun yatırımlar gerçekleştiriyorum.
- Gelişmiş;** Farklı yatırım araçlarını ve bunlara ilişkin risk-getiri oranlarını biliyorum. Yatırımlarımın bir kısmını devlet borçlanma araçları, (hazine bonusu, devlet tahvili) bir kısmını hisse senetleri ve diğer yatırım araçlarında değerlendiriyorum.
- Sınırlı;** Belli başlı yatırım araçlarını tanıyorum fakat bu konuda tecrübem sınırlı. Farklı türde yatırım fonlarında, hazine bonusu ve/veya devlet tahvillerinde yatırımlarım var.
- Az;** Yatırımlar hakkında fazla bilgi sahibi değilim. Tasarruflarımı genellikle mevduat, repo ve döviz hesaplarında değerlendiriyorum. Yatırım kararı almada hangilerini tercih etmem konusunda emin olamıyorum.

2. Mevcut birikimlerinizin ne kadarlık bir kısmını Bireysel Emeklilik Sistemine aktarmayı düşünüyorsunuz?

- %80 ve daha fazlası
- %60 ile %80 arası
- %40 ile %60 arası
- %20 ile %40 arası
- %20 ve daha azı

3. Yatırımlarınızda özellikle tercih etmek istemediğiniz bir yatırım aracı var mı?

☐ Repo	☐ Altın ve Diğer Kıymetli Madenler
☐ Hisse Senedi	☐ Gayri Menkul
☐ Döviz	☐ Yabancı Hazine Bonusu
☐ Vadeli Mevduat	☐ B tipi Yatırım Fonları
☐ Yabancı Hisse Senedi	☐ Devlet Tahvili
☐ A tipi Yatırım Fonları	☐ Özel Sektör Finansman Bonusu
☐ Hazine Bonusu	☐ Yabancı Devlet Tahvili
	☐ Diğer

4. Bireysel Emeklilik Sistemine yatıracağımız 1 Milyar TL'sını, hangi yatırım araçlarında değerlendirirdiniz?

Aşağıdaki değerler (milyon TL) cinsindedir.

1.Yatırım 2.Yatırım 3.Yatırım 4.Yatırım

Repo	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Altın ve Değerli Madenler	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Yatırım Fonları (A tipi ağırlıklı)	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Yatırım Fonları (B tipi ağırlıklı)	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Vadeli Mevduat - TL	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Döviz (€ / \$)	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Hazine Bonosu	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Devlet Tahvili	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Hisse Senedi	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Gayri Menkul	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Özel Sektör Finansman Bonosu	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Diğer Yatırım Araçları	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Yabancı Ülke Hisse Senedi	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Yabancı Ülke Hazine Bonosu	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500
Yabancı Ülke Devlet Tahvili	☐ 50	☐ 150	☐ 300	☐ 500

5. Bakmakla yükümlü olduğunuz kişileri de dikkate aldığınızda, aylık gelirinizin ne kadarlık bölümünü yatırıma yönlendirebiliyorsunuz?

- Aylık gelirim %10'unundan fazlasını yatırıma yönlendirebiliyorum.
- Aylık gelirim %10'unundan azını yatırıma yönlendirebiliyorum.
- Yeterli seviyede yatırım yapamıyorum.
- Tasarruf yapabilmem için gelirim artması gerekiyor.

6. Bireysel Emeklilik Sistemi için tercih ettiğiniz yatırım vadesi nedir?

- 5 yıldan daha kısa vadeli
- 5 ile 10 yıl arasında
- 10 yıl ile emeklilik tarihi arasında
- Emeklilik tarihine kadar

7. Aşağıdakilerden hangisi Bireysel Emeklilik Sistemine olan yatırım felsefenizi en iyi tanımlar?

- Mümkün en iyi getiriye kovalayarak, enflasyonun oldukça üzerinde bir getiri elde etmeyi amaçlarım.

- Kısa vadede dalgalanmaları dikkate almadan fakat enflasyonun üzerinde bir getiri sağlamayı hedeflerim.
- Olası en az riski alarak, enflasyonun biraz üzerinde bir getiri sağlamayı hedeflerim.
- Tek endişem yatırımlarımın güvencede olmasıdır. Enflasyonun altında fakat sabit bir getiriyi tercih edebilirim.

8. Aşağıdakilerden hangisi tolare edebileceğiniz risk seviyesini belirtir?

- Çok Yüksek;** Piyasalarda kısa vadede oluşacak %20'lik düşüşleri dikkate almam.
- Yüksek;** Kısa vadede %10'dan % 20'ye varan düşüşleri dikkate almam çünkü uzun vadede daha yüksek bir getiri hedeflerim.
- Orta Seviye;** Kısa vadede %5'den % 10'a varan düşüşleri tolare edebilirim çünkü uzun vadede daha yüksek bir getiri hedeflerim.
- Düşük;** Yatırımlarımda düşüşlerden memnun kalmamakla beraber, yatırımlarımda %5'e varan düşüşleri uzun vadede daha yüksek bir getiri elde etmek adına tolare edebilirim.
- Çok Düşük;** Temel endişem tasarruflarımın korunmasıdır. Risklerle ilgili kendimi rahat hissetmem ve yatırımlarımın değer kaybına uğramasını istemem.

9. Aşağıda farklı koşullar altında oluşan yatırım alternatifleri arasında risk ve getirisi açısından sizin için en uygun alternatif hangisidir ?

	Min. Getiri	Maks. Getiri	Beklenen
☐ Yatırım A	%1.20	%9.80	%5.50
☐ Yatırım B	-%3.87	%20.37	%8.25
☐ Yatırım C	-%7.41	%28.41	%10.50
☐ Yatırım D	-%11.62	%37.12	%12.75
☐ Yatırım E	-%17.06	%48.06	%15.50

10. Emekliliğinizde oluşan yatırımlarınızı ne şekilde değerlendirmeyi düşünürsünüz?

- Tek bir seferde ve birikimlerimin tamamını çekerek
- Bir kısmını tek bir seferde çekerek, kalanını kısa vadeli emeklilik maaşına dönüştürerek
- Bir kısmını tek bir seferde çekerek, kalanını uzun vadeli emeklilik maaşına dönüştürerek
- Tamamını ömür boyu emeklilik maaşına dönüştürerek

11. Gelecekte oluşabilecek risklere veya planlanmamış ödemelere karşı gerekli önlemleri bugünden alıyor musunuz?

- Yüksek seviyede finansal önlemler alıyorum, bütün risklere karşı sigorta teminatım var.
- Yeterli seviyede finansal önlemler alıyorum ve gerekli sigorta teminatlarım var.
- Sınırlı finansal önlemler alabiliyorum ve asgari sigorta teminatım var.
- Finansal önlemler almıyorum, sigorta kavramına önem vermem.

Emeklilik Planınız ve Önerilen Fonlar için	Temizle
--	---------

Kaynak: http://www.kocportfoy.com.tr/emeklilik_anketi.asp

EK 1-B Bireylerin risk yaklaşımlarını değerlendirme anketi

RİSK GETİRİ PROFİLİ			
1- Emeklilik planınızı seçerken gelecekte karşılaşabileceğiniz finansal ihtiyaçlarınızın detaylı olarak analizinin yapılmasına ihtiyaç duyuyor musunuz?			
☒ Evet	☐ Hayır		
2- Yatırımlarınızı ağırlıklı olarak hangi para birimi cinsinden yapmayı tercih edersiniz?			
☒ YTL	☐ USD	☒ EURO	☐ YTL-Döviz Sepeti
3- Aşağıdaki yatırım araçlarından hangisine rahatça yatırım yaparsınız? (birden çok seçebilirsiniz.)			
☒	Banka Mevduatı; Devlet tahvili/ Hazine bonosu; Repo; Döviz Mevduat		
☒	Gayrimenkul; Altın		
☒	Hisse Senedi; Yabancı Menkul Kıymet		
4- Uzun vadeli bir yatırımında, yatırım tercihleri sizce ne sıklıkta değiştirilmelidir?			
☐ Yılda bir kere yeterli	☒ Mutlaka yılda bir kereden fazla		
5- Kendi yatırım bilginizi nasıl derecelendirirsiniz?			
☐	AZ- Kendi yatırım bilgilerimin kısıtlı olduğunu düşünüyorum.		
☐	ORTA- Birkaç yıldır yatırım yapıyorum bazen ekonomi gazeteleri okuyorum.		
☐	ORTANIN ÜZERİ - Uzun süredir değişik yatırım araçlarına yatırım yapıyorum.		
☐	İYİ- Uzun süredir yatırım yapıyorum ve en azından bir piyasada aşırı düşüş yaşadım.		
6- Sizce yatırım amacınızın tanımı aşağıdakilerden hangisidir?			
☐	Paramı tamamen geri alamayacaksam yatırım yapmam.		
☐	Repo ve mevduat getirisinden fazla kazanmak için çok az bir risk alabilirim.		
☐	Orta seviyede risk alarak anaparama getiri sağlamak istiyorum.		
☐	Uzun dönemde en yüksek getiriyi sağlamak istiyorum bunun için ara dönemlerde kaybetmeyi göze alabilirim.		
7-Yatırımlarınızın getirisinin, beklentinizin altında kalmasını nasıl karşılırsınız?			
☐	Eğer para kaybetmeye başlarsam hemen başka bir yatırım aracına geçerim.		
☐	Birikimlerimin %0-%10 arasında değer kaybetmesini göze alabilirim		
☐	Birikimlerimin %10-%20 arasında değer kaybetmesini göze alabilirim		
☐	Uzun vadeli yatırım yapıyorum günlük düşüşler beni etkilemez.		
8-Bugün itibarıyla tasarruf yapmayı düşündüğünüz, gelecekteki beklentinizi karşılayacak aylık ortalama tutar nedir?			
☐ 60 USD ve altı	☐ 60 USD - 200 USD arası	☐ 200 USD ve üstü	

Kaynak: <http://www.e-emeklilik.com/KRGProfili/>

EK 1-B anketini benzer şekilde doldura bir müşteriye önerilecek yatırım araçları tipleri şöyle olacaktır.

Orta Risk Sever

Orta risk sever kategorisine giren yatırımcılar, orta riskli emeklilik yatırım fonlarından oluşan kompozisyonları tercih etmelidir. Piyasa koşullarına göre portföylerindeki dalgalanmayı göze alan ve bu dalgalanmayı getirilerine nispeten az yansıtacak fon kompozisyonlarını tercih ederler. Riski çeşitli emeklilik yatırım fonları kombinasyonlarında dağıtarken kazanç elde etmeyi hedeflerler. Yatırımcılar agresif portföy yönetimini tercih edebilirler.

Önerilen Ürün

Akıllı Adım Kişive Özel Emeklilik Planı

Önerilen Fonlar

Gelir Amaçlı Kamu Borçlanma Araçları Emeklilik Yatırım Fonu; Para Piyasası Likit Kamu Emeklilik Yatırım Fonu; Gelir Amaçlı Kamu Borçlanma Araçları Emeklilik Yatırım Fonu(Döviz); Gelir Amaçlı Karma Dış Borçlanma Araçları Emeklilik Yatırım Fonu; Büyüme Amaçlı Hisse Senedi Emeklilik Yatırım Fonu; Esnek Emeklilik Yatırım Fonu; Gelir Amaçlı Uluslararası Karma Emeklilik Yatırım Fonu;

Kaynak: <http://www.e-emeklilik.com/KRGProfil/>

EK 2 Bir şirketin mevcut fonlarının içeriklerinin detaylı olarak gösterimi

ANADOLU HAYAT EMEKLİLİK FONLARI PERFORMANS BİLGİLERİ								
Fon Tipi / Adı	1 günlük	1 aylık	6 aylık	Sene başından Bugüne	Fon Başlangıcından Bugüne	1 yıllık	3 yıllık	5 yıllık
201 AHE BOND FONU	%0.01	%3.90	%18.92	%0.01	%57.58	%34.13	%0.00	%0.00
202 AHE LİKİT FON	%0.05	%1.33	%9.36	%0.05	%29.50	%19.91	%0.00	%0.00
203 AHE EURBOND DOLAR FONU	%0.63	%-2.26	%5.52	%0.63	%15.44	%6.05	%0.00	%0.00
204 AHE EURBOND EURO FONU	%-0.30	%-1.92	%9.29	%-0.30	%27.34	%9.22	%0.00	%0.00
205 AHE HİSSE FONU	%0.95	%9.60	%32.22	%0.95	%84.86	%18.90	%0.00	%0.00
206 AHE ULUSLARARASI KARMA FON	%-0.30	%-2.54	%3.65	%-0.30	%13.21	%8.38	%0.00	%0.00
208 AHE İSTİKRARLI FON	%0.10	%2.63	%13.74	%0.10	%43.05	%27.67	%0.00	%0.00
209 AHE DENGELİ FON	%0.17	%5.08	%17.72	%0.17	%46.13	%20.35	%0.00	%0.00
210 AHE ATAK FON	%0.38	%6.75	%26.94	%0.38	%59.63	%32.35	%0.00	%0.00
301 AHE GRUP BOND FONU	%-0.01	%3.90	%17.19	%-0.01	%24.51	%0.00	%0.00	%0.00
302 AHE GRUP EURBOND FONU	%-0.04	%-2.06	%9.52	%-0.04	%12.72	%0.00	%0.00	%0.00
303 AHE GRUP HİSSE FONU	%1.20	%8.26	%26.61	%1.20	%14.34	%0.00	%0.00	%0.00
304 AHE GRUP İSTİKRAR FONU	%0.07	%2.01	%12.76	%0.07	%21.28	%0.00	%0.00	%0.00

Kaynak: <http://www.anadoluhayat.com.tr/esigorta/index.asp>

EK 3-A Bir şirketin yatırımcılarının gelecekteki beklentilerini detaylandırılması

Sn. akif kocar için Hazırlanan Finanssal Teklif

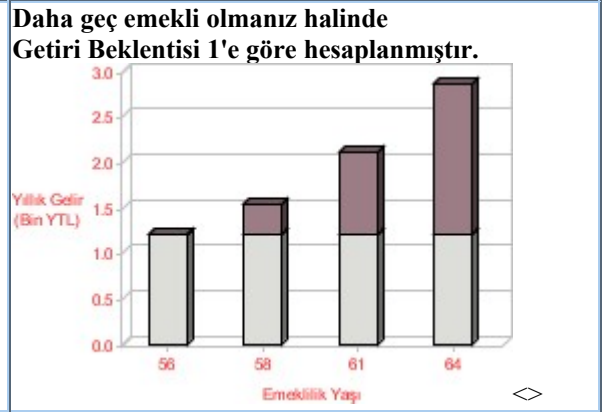
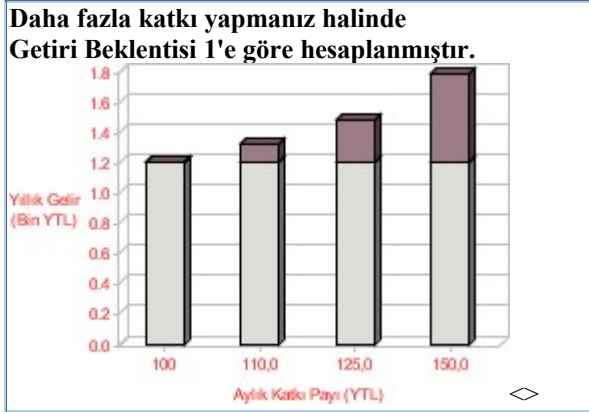
KİŞİSEL BİLGİLER

Katılımcının Adı Soyadı	akif kocar
Katılımcının Doğum Tarihi	01.01.1960

ÖDEME BİLGİLERİ		KATILIM BİLGİLERİ	
Aylık Katkı Payı	100 YTL	Katılım Süresi	11
Başlangıç Kapitali	500 YTL	Emeklilik Yaşı	56

Emeklilik Hakkı Kazandığınızda Ulaşacağınız Muhtemel Birikim ve Yıllık Gelir Tutarı

Emeklilik Tarihi	01.01.2016	
Ödenen Katkı Payı - Toplam	13.700 YTL	
GETİRİ BEKLENTİSİ	1	2
Muhtemel Birikim Tutarı (Brüt) - Vergi Öncesi	19.310 YTL	17.049 YTL
Muhtemel Birikim Tutarı (Net) - Vergi Sonrası	18.586 YTL	16.410 YTL
Muhtemel Yıllık Gelir Tutarı	1.150 YTL	1.016 YTL

Muhtemel Yıllık Geliriniz Artar		Muhtemel Yıllık Geliriniz Artar	
Mevcut Ödeme ile yıllık geliriniz	1,2 Bin YTL	Mevcut emeklilik yaşı ile yıllık geliriniz	1,2 Bin YTL
Katkılarınızı %10 artırırsanız durumunda	1,3 Bin YTL	58 yaşında emekli olmanız durumunda	1,5 Bin YTL
Katkılarınızı %25 artırırsanız durumunda	1,4 Bin YTL	61 yaşında emekli olmanız durumunda	2,0 Bin YTL
Katkılarınızı %50 artırırsanız durumunda	1,7 Bin YTL	64 yaşında emekli olmanız durumunda	2,8 Bin YTL

*Daha geç emekli olma durumunda katkı payı ödemelerine devam edildiği varsayılmıştır.

EMEKLİLİK PLAN BİLGİLERİ

Plan Adı	OYAK EMEKLİLİK Bireysel Emeklilik Planı			
Giriş Aidatı	Sözleşmenin kurulduğu aşamada 120 YTL Giriş aidatının çıkışa ertelenen kısmı 5. yıldan sonraki ayrılmalarda alınmaz			
Yönetim Gideri Kesintisi	Aylık Katkı Tutarı	1-5 Yıl	6-10 Yıl	11. Yıldan itibaren
	150 YTL'ye kadar	%8	%6	%4
	150 YTL dahil 300 YTL'ye kadar	%6	%4	%2
	300 YTL dahil 600 YTL'ye kadar	%4	%2	%1
	600 YTL dahil 1.200 YTL'ye kadar	%2	%1	%0
	1.200 YTL dahil 2.400 YTL'ye kadar	%1	%0	%0
	2.400 YTL ve üzeri	%0	%0	%0
	Başlangıç Kapitali'nden kesinti yapılmaz.			
Fon İşletim Gideri Kesintisi	Fon net varlıkları üzerinden ortalama günlük yüzbinde dokuz			

VARSAYIMLAR	
1	Tabloda yer alan tüm tutarlar bugünkü değerlerle gösterilmiştir.
2	Muhtemel birikim hesabında emeklilik planına ait yönetim gideri ve fon işletim gideri kesintisi kullanılmıştır.
3	Yıllık reel getiri beklentisi olarak getiri beklentisi 1 için 2014 yılına kadar %11, 2014 yılından itibaren %8 ve getiri beklentisi 2 için 2014 yılına kadar %9, 2014 yılından itibaren %6 kullanılmıştır.
4	Emeklilik hakkı kazananlara yapılan ödemelerde stopaj kesintisi uygulanır. Birikim tutarının %25'i vergiden muaf olup kalan tutar üzerinden %5 stopaj kesintisi yapılır.
5	Burada hesaplanan muhtemel yıllık gelir tutarları yalnızca tahmini bir tutar olup, şirketimiz bu tutarın gerçekleşeceği konusunda herhangi bir garanti vermemektedir. Emeklilik döneminde alacağımız yıllık gelir, emeklilik tarihinde geçerli yıllık gelir sigortalarına, yaşam beklentilerine, yatırım getiri oranlarına ve yıllık gelir sigortası türlerine göre değişebilecektir.
6	Yıllık gelir sigortası, emeklilik sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olmayıp, emekliliğe hak kazanıldıktan sonra düzenlenecek ayrı bir sözleşme olarak değerlendirilmelidir.

Kaynak: <http://www.oyakemeklilik.com.tr/>

EK 3-B Bir şirketin yatırımcılarının gelecekteki beklentilerini detaylandırılması

	KATKI PAYI ÖDEMEYEN	BİREYSEL EMEKLİLİK KATKI PAYI ÖDEYEN
Cari Yıl Gelirleri	18,000.00 YTL	18,000.00 YTL
Kazancın %10'u	1,800.00 YTL	1,800.00 YTL
Asgari Ücretin Yıllık Tutarı	5,864.40 YTL	5,864.40 YTL
Cari Yıl Ödenen Katkı Payı	0 YTL	1,200.00 YTL
G.V. Matrahından İndirim yapılabilcek tutar	0 YTL	1,200.00 YTL
Gelir Vergisi Matrahı	18,000.00 YTL	16,800.00 YTL
Ödenecek Gelir Vergisi	4,400.00 YTL	4,040.00 YTL
Net Yıllık Gelir	13,600.00 YTL	13,960.00 YTL
YILLIK ORTALAMA VERGİ AVANTAJI	360.00 YTL	

Kaynak: <http://www.basakemeklilik.com.tr/Demowebtabanlı/xmldosya/sonuclar.xml?x=20051503821125>

Emekli maaşı ödemeleri açısından bakıldığında ise aşağıdaki detaylı tablo ile karşılaşılmaktadır.

Bireysel Emeklilik Muhtemel Getiri Tablosu											
KİŞİSEL BİLGİLER											
Katılımcı Adı - Soyadı		:	hasan								
Cinsiyeti		:	Bay								
Doğum Yılı		:	1960								
EMEKLİLİK DÖNEMİ											
Sisteme Giriş Yılı / Yıllık Katkı Payı		:	2004 / 1,200.00 YTL								
Aylık Gelir		:	1,500.00 YTL								
Emekli olma yaşı		:	56								
Ödeme Yap. para türü		:	YTL								
Hayat Poliçesi Başlangıç yılı / Biriken Tutar		:	Katılımcının Hayat Poliçesi mevcut değildir.								
Toplu Ödenen		:	0 YTL								
Yıl	Ödenen Toplam Katkı Payı (YTL)	Yönetim İşletim Gider Kesintisi (YTL)	MİNİMUM GETİRİ				MAKSİMUM GETİRİ				
			Fon Değeri (YTL)	Fon İşletim Gider Kesintisi (YTL)	Birikim (YTL)	Stopaj Sonrası Birikim (YTL)	Fon Değeri (YTL)	Fon İşletim Gider Kesintisi (YTL)	Birikim (YTL)	Stopaj Sonrası Birikim (YTL)	

1	1,200.00	84.00	1,216.44	44.40	1,172.04	996.23	1,238.76	45.21	1,193.55	1,014.52
2	2,400.00	84.00	2,493.96	91.03	2,402.93	2,042.49	2,563.59	93.57	2,470.02	2,099.52
3	3,600.00	60.00	3,861.80	140.96	3,720.84	3,162.71	4,007.13	146.26	3,860.87	3,281.74
4	4,800.00	36.00	5,324.47	194.34	5,130.13	4,360.61	5,577.60	203.58	5,374.02	4,567.92
5	6,000.00	0.00	6,899.84	251.84	6,648.00	5,650.80	7,297.17	266.35	7,030.82	5,976.20
6	7,200.00	0.00	8,554.32	312.23	8,242.09	7,005.78	9,136.20	333.47	8,802.73	7,482.32
7	8,400.00	0.00	10,291.87	375.65	9,916.22	8,428.79	11,103.03	405.26	10,697.77	9,093.10
8	9,600.00	0.00	12,116.69	442.26	11,674.43	9,923.27	13,206.53	482.04	12,724.49	10,815.82
11	13,200.00	0.00	17,208.70	628.12	16,580.58	14,922.52	19,380.65	707.39	18,673.26	16,805.93
12	14,400.00	0.00	18,847.41	687.93	18,159.48	17,478.50	21,463.11	783.40	20,679.71	19,904.22
Yıllık Emeklilik Maaşı :			1,060.48 YTL				1,207.66 YTL			

Burada hesaplanan muhtemel yıllık gelir yalnızca tahmini bir tutar olup, Şirketimiz bu tutarın gerçekleşeceği konusunda herhangi bir garanti vermemektedir. Emeklilik döneminde alacağınız yıllık gelir, emeklilik tarihinde geçerli yıllık gelir sigortalarına, yaşam beklentilerine, yatırım getiri oranlarına ve yıllık gelir sigortası türlerine göre değişebilecektir. Yıllık gelir sigortası, Emeklilik Sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olmayıp, ayrı bir mevzuat düzenlemesine tabidir. Yıllık Emeklilik maaşı her yıl birikimin değerlendirildiği fonun getirisi oranında artar.(Brüt Asgari Ücret = 488.70 YTL)

Kaynak: <http://www.basakemeklilik.com.tr/Demowebtabanlı/xmldosya/sonuclar.xml?x=20051503821125>